

Cappuccino met karakter

Colofon

ISBN: 978 90 8954 834 4

1e druk 2012

2e herziene druk 2016

3e druk 2022

© Karin van der Waals

Exemplaren zijn te bestellen via de boekhandel

of rechtstreeks bij de uitgeverij:

Uitgeverij Elikser

Ossekop 4

8911 LE Leeuwarden

www.elikser.nl

Vormgeving binnenwerk: Evelien Veenstra

Vormgeving omslag: Jessica Wieberdink

Dit is mijn verhaal. Zo heb ik het beleefd, zo is het gegaan
en zo heb ik het opgeschreven.

Karin van der Waals

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op wat voor wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteur en de uitgeverij.

This book may not be reproduced by print, photoprint, microfilm or any other means, without written permission from the author and the publisher.

Cappuccino met karakter

Karin van der Waals

Inhoud

Een man op een bankje	11
De krant (2004)	15
Toen en nu	20
Klusjuf	39
Peru (2005)	47
Ayacucho	51
Openmaken in noodgeval	57
Secar barrar	61
De kast van Alanya	64
Parwaq	67
Thuisfront	69
Penal voor verjaardag	71
Abuela ... Echt niet!	76
De eerste klus met de straatkinderen	78
Zakje jus met ananas	82
Deysi	86
Diva vertelt	91
Een klein blikje dan!	93
Stichtingen	96
Alleen op mijn kamer	99
Samenwerken	101
Mijn uitkering stopt	102
Weer thuis	107
De meiden	109
Tambo	111
Werkstukjes om te beginnen	114
Los hombres de la madera	116
De avond voor de eerste schooldag	120
De eerste schooldag	121
Allemaal aandacht	126
De man in de hoek	128

Kepsjup	130
Manuel	133
De krokodil van Jonathan	135
10, 9, 8 ...	138
Zondag	141
Op tijd naar bed	143
Misverstand	145
Examen	146
Workshop	148
De miradora	151
Michael en Edmond	154
Lakken	157
Boze Felix	159
Bij Manuel thuis	160
De griep	163
Meten is weten	165
De handen van Rubén	167
Michael versus Robinson	171
Ondergrond	174
Manuel vertelt	177
Werkschoenen	182
Kleermaker	184
Onder de vlag van Mama Alice	188
Martha	189
Negen tandenborstels en gel	192
Karimar	195
Sendero Luminoso	197
En voor profe een aardbeienplant	201
De bananen	203
Het einde van een nieuw begin	205
Afscheid, afscheid en nog eens afscheid	208
De bus (2007)	210
Negenling	212
Dood huwelijk	215

Nep	218
Propaganda	219
Stoppen en doorgaan	221
Een hele os (2008)	223
Klusrvrouwen	225
LHM 2	226
Cappuccino met karakter	228
Het gaat goed met Mama Alice	231
Er is genoeg te doen	233
De lestechniek	235
Het Hueco	238
Toen waren er drie te veel	240
De breimeisjes	241
Luisteren naar je lichaam	244
Aanpakken	248
Samen op reis (2009)	251
Honderd procent Peruaans	258
Manuel is moe	261
Dat kunnen we niet gebruiken	262
Zeg het maar, Manuel	266
Wel goed, niet goed	268
Dat was het dan	270
Ik zou het zo over doen	273
Epiloog	277
Dankwoord	281

Voor Jhoel-Alex

Telefoongesprek met mijn moeder (2005)

‘Dag schat, ik zeg net nog tegen Nel dat je naar Ghana gaat.’

‘Nee ma, ik ga niet naar Ghana, ik ga naar Peru.’

‘Oh? Ik dacht dat je naar Ghana ging. Ach ja, wat maakt het uit, Ghana is toch ook met vier letters.’

‘...?’

Een man op een bankje

Mijn zoon Dane zat op de middelbare school. Het was in de lente in 1999. Net als elke dag, kwam hij ergens in de middag – net wat zijn lesrooster aangaf – uit school. Hij was destijds veertien jaar.

Hij zei: ‘Ma, ik liep door het park hier achter en er zat een man op een bankje een boek te lezen, dat zag er zó relaxed en vredig uit, ik hoop écht dat als ik ouder ben, dat ik ook op een bankje een boek kan lezen. Ik ben er gewoon jaloers op weet je dat? Ik kan nog geen vijf minuten stilzitten.’ Het Wertheimpark is vlak achter ons huis op de Laagte Kadijk met het beroemde kunstwerk ‘Gebroken spiegels van Jan Wolkers.

Hij kwam wel vaker thuis met dat soort uitspraken over wensen en dromen voor zijn toekomst. Meestal ging het over het grote geld wat hij ging verdienen, maar deze keer was het een boek op een bankje in het Wertheimpark. Ook leuk.

Dane heeft de genen qua onrust van mij geërfd. Zijn vader was een stuk regelmatig. Die had één baan en was daar tevreden mee. Het reizen zat hem niet in het bloed – op hier en daar een trip naar warme oorden na - en hij had engelen-geduld. Ik zou niet meer na kunnen tellen hóéveel baantjes ik gehad heb in de loop der jaren. Dane heeft middels ook een groot aantal werkgevers op zijn naam staan en zoals het er nu naar uit ziet, zullen er nog vele volgen.

Toen Dane jong was, was het voor hem de normaalste zaak van de wereld dat ik weer eens een project of een fantastisch idee had. Hij haalde er zelfs een beetje zijn schouders over op. Zijn reactie was dan ook steevast: ‘Moet je doen toch...’ En dan zei hij er achter aan: ‘Ik ga naar buiten, ja... later!’ Of het nou ging om een carrière pijpleidingen lassen, een nieuwe baan, cursus klussen voor volwassenen opzetten, één van de ontelbare verbouwingen in onze woning, een timmerwerkplaats voor straatkinderen in Peru of het schrijven van een boek: ‘Moet je doen toch. Ik ga naar buiten, ja... later!’ Behalve als ik leuke kerel op het oog had, dan zei hij nooit: ‘Moet je doen toch...’

Hij zag het nooit als ik iets veranderd had in huis. Zelfs de muur tussen de woonkamer en de slaapkamer die ik had gesloopt, ontging hem totaal. Dane kwam die middag thuis, ik zag wit van de kalk, je zag mijn wenkbrauwen en wimpers niet eens meer. De woonkamer leek op een oorlogsgebied en het enige wat hij zei was: ‘Heey ma, wat eten we, hoe laat is het enne... ik ga naar buiten, ja... later!’ ‘Hij ziet het gewoon niet,’ klaagde ik wel eens tegen een vriendin, alsof het over mijn partner ging.

Nu zijn we in 2015 beland. Ik pendel sinds een paar jaar met mijn oude Volkswagenbus tussen Portugal en Nederland. Een huis op wielen. De zomermaanden ben ik in Holland en in de winter in Portugal. Als ik in Nederland aankom, hebben Dane en ik een traditie, sinds hij de eigenaar van de zoon van mijn hond Teun is. Dan gaan we met de honden naar het Amsterdamse bos en wandelen eindeloos. Dat is een leuke traditie want toen ik verkering had met zijn vader, liepen wij zeker drie maal per week door het Amsterdamse bos. Ik als

meisje van 15 en zijn vader als een jongeman van 22. Hand in hand mijmerend over de toekomst.

Mijn moeder zegt nog steeds ‘Het Bosplan’... Haar vriend heeft haar een keer uitgelegd dat het bosplan allang geen plan meer is. ‘Je snapt me toch!’ zegt ze dan boos als haar vriend haar wil verbeteren. Maar ik dwaal af...

Als we naar het Amsterdamse bos gaan, rijdt Dane in de bus en ik hou mijn hart vast... Ik wil niet te vaak zeggen dat het een oude bus is en dat hij voorzichtig moet zijn!! met dremfels... Als we wandelen genieten we ervan hoe de honden achter elkaar aanrennen, snuffelen, stoeien en struinen. We hebben het over de gelijkenissen tussen die twee en lachen om steevast dezelfde vragen van mensen naar wát voor ras hond wij nou hebben. Ze speculeren met namen van ingewikkelde rassen die we niet eens uit kunnen spreken. We zeggen altijd: Mijn hond is een mix van het beste. Na de wandeling eten we sushi en kletsen helemaal bij. Ik hoor Dane zijn plannen aan en hij de mijne. Zo hebben we weer een half jaar bijgekletst.

Een paar weken geleden – ik was bij mijn moeder - belde Dane. Hij zei: ‘Ma, ik zit in het Wertheimerpark op een bankje en ik ben een boek aan het lezen. Ik ben jouw boek aan het lezen.’ Ik antwoordde dat ik het heel fijn vond dat hij mijn verhaal aan het lezen was, wat gedeeltelijk ook zijn verhaal is. Hij vertelde bij welk hoofdstuk hij was en dat hij soms wel even het boek weg moest leggen, vooral bij de passages over de dood van zijn vader en over ons afscheid van toen. Toen ik ophing, dacht ik plots aan die middag toen hij thuis kwam uit school. Die man op dat bankje met dat boek... Er ging een golf van emoties door me heen, die ik niet kan beschrijven.

Tijdens het schrijven heb ik nooit één moment aan dat voor-

val gedacht. Ik was die uitspraak van Dane totaal vergeten. Dat hele park is geen seconde in mijn gedachten geweest.

Inmiddels ben ik in Portugal. Zondagmorgen kreeg ik een sms van Dane. Meestal zijn het korte sms'jes met: 'Heey ma alles kits,' of een korte mededeling over het een of ander. Ik opende de sms en las:

Heey mama,

Wauw ik heb je boek uit, net. Echt raar dat ik het niet eerder heb gelezen. Maar zo hé, wat was dit een bijzonder verhaal, ook al wist ik het al. Ik typ dit dan ook met een brok in mijn keel, maar dan is het wel puur. Wil gewoon even zeggen dat ik van je hou en bedankt dat je mij zoveel hebt geleerd in het leven, terwijl je het zelf niet eens doorhad. Hoop dat als ik ooit kinderen krijg, het op dezelfde manier mag doen als jou. Ook al zien we elkaar niet meer zoveel, voor mijn gevoel sta je altijd achter me, net als papa. Moest dat even kwijt, dikke kus.

PS. Let niet op het typen, kon jij eerst ook niet. Ha ha ha.

Een gelukkig mens vraagt nooit: Waar heb ik dat aan verdiend?

Jean de Boisson.

De krant (2004)

Op een ochtend in de tram lees ik in een krant een artikel over een negenentwintigjarige Peruaanse. Haar naam is Alanya Santa Cruz. Ze is geboren in de plaats Ayacucho en werd als baby van negen maanden door Nederlandse adoptieouders geadopteerd en verhuisde van Peru naar Tilburg. Tijdens haar puberteit liep ze na een periode van strijd en wederzijds onbegrip tussen haar en haar adoptieouders van huis. Alanya zwierf over straat en kwam mensen in gelijksoortige situaties tegen. Ze ging van opvanghuis naar opvanghuis, werd actief in het daklozencircuit en sloot zich aan bij een (dakloze) band.

In 1994 kraakte ze met een groepje zwervers een chic pand in Utrecht. De groep had met deze actie een doel: in zelfbeheer een nachtopvang beginnen. De nachtopvang liep na wat startmoeilijkheden uiteindelijk op rolletjes. Later sloot Alanya zich aan bij een groep geadopteerde Peruanen en keerde voor een paar weken terug naar Peru, waar ze haar geboortestad bezocht. Daar ontstond haar idee om er een nachtopvang op te zetten voor de straatkinderen.

Ze zette de Stichting *Los Cachorros* (de welpen) op, bedoeld om straatkinderen te helpen, en reisde opnieuw naar Peru. Met hulp vanuit Utrecht was ze drie jaar bezig met fondsen werven, vergunningen regelen en stages lopen. Op een avond, eind mei 2004, stonden er plotseling vijf jongens voor haar deur: de opvang was begonnen.

Dit verhaal raakt me.

Dezelfde avond lig ik opgekruld op de bank en zap om te kijken of er nog wat op tv is. Ik stop bij een uitzending over een Peruaanse ex-dakloze uit Utrecht. ‘Hè? Dat is dezelfde vrouw waar ik vandaag over heb gelezen,’ zeg ik hardop.

‘Wat?’ roept mijn achttienjarige zoon Dane uit zijn kamer. ‘Nee, niks, ik sprak hardop,’ roep ik. Ongeduldig draai ik een shagje, gebiologeerd kijk ik naar het programma. Als de reporter haar een gevoelige vraag stelt, begint ze te huilen en zegt dat ze het moeilijk vindt om erover te praten. Tegelijk lacht ze en zegt dat ze dát juist aan de straatkinderen wil leren: praten over je gevoelens. Ik schiet er vol van. Ik ga naar Dane’s kamer en vertel het verhaal over Alanya Santa Cruz. Ik val haast over mijn woorden. ‘Oh, wat zou ik graag iets willen doen voor die vrouw in Peru,’ zucht ik.

‘Wat dan?’ vraagt Dane nuchter.

‘Weet ik veel, gewoon iets klussen in dat opvanghuis.’

‘En je klusbedrijf dan, kun je zomaar weg?’

‘Dat kan ik zelf toch uitmaken. Ik ben de enige die er werkt,’ grap ik.

‘Moet je doen, toch,’ reageert Dane flauw en hij kijkt verder naar zijn eigen programma.

‘Wie weet doe ik het echt,’ antwoord ik, licht teleurgesteld omdat Dane geen gat in de lucht springt.

De rest van de avond bedenk ik hoe ik haar zou kunnen helpen. Er valt altijd wel een plank op te hangen. Ik heb geen idee of dat kan en hoe dat in zijn werk gaat. De gedachten alleen al om die vrouw in Peru te helpen maken me blij.

Na wat speurwerk op internet vind ik een telefoonnummer

van haar stichting. Aan het netnummer zie ik dat het bestuur in Utrecht zit. Ik besluit de volgende dag te bellen. De halve nacht lig ik te woelen. Beelden van mezelf in een overall, al klussend in dat opvanghuis, schieten door mijn hoofd. De volgende ochtend sta ik vroeg op. Na vier bakken koffie en een volle asbak bel ik.

Ik vertel over mijn idee aan de medewerker die ik aan de lijn krijg. Ze reageert enthousiast en vraagt of ik Alanya wil ontmoeten. Even ben ik in de war: die is toch in Peru? Alanya blijkt momenteel even in Nederland te zijn. We maken een afspraak voor de volgende dag.

‘Dane, Dane ... Word eens wakker,’ fluister ik mijn zoon in zijn oor. ‘Je gelooft het niet. Ik heb morgen een afspraak met die vrouw van gisteren.’

‘Wat? Welke vrouw? Jezus, man, ik lig nog te slapen! Kan het straks?’ moppert Dane, halfdronken van de slaap. Om mijn verhaal kwijt te kunnen, bel ik een reeks vriendinnen. Ik kan niet stoppen met vertellen over de gebeurtenis. Ik heb het gevoel of ik een afspraak heb met Oprah Winfrey.

Als ik aanbel, doet Alanya open.

‘Hoi,’ zegt ze, ‘ik ben Alanya.’

Ze geeft me een hand. Alanya is een typische Peruaanse met gitzwart haar tot op haar kont. Ik steek bijna twee koppen boven haar uit.

‘Ik had nooit verwacht dat je in Nederland zou zijn,’ val ik lacherig met de deur in huis.

‘Elk jaar ben ik drie weken in Nederland om familie te bezoeken en lezingen te geven over Los Cachorros,’ antwoordt ze.

We lopen naar de woonkeuken. Ze schenkt koffie voor ons

in. Nerveus vertel ik dat ik onder de indruk ben van wat ik over haar gelezen en gezien heb.

Alanya knikt zowaar verlegen.

Ik vertel haar van mijn klusplan voor haar nachtopvang.

‘Kun je timmeren?’ vraagt ze.

‘Jazeker,’ antwoord ik. ‘Ik heb een klusbedrijf.’

‘Kijken mensen niet vreemd op als je bij hen komt werken?’ vraagt Alanya geïnteresseerd.

‘Ik ben het gewend,’ zeg ik quasi nonchalant. De waarheid – die ik nooit hardop zeg – is dat ik me er altijd vreemd onder voel. Ik stel de mensen op hun gemak en zeg dat ik een gewone vrouw ben, die toevallig handig is.

‘Mijn wens is een timmerwerkplaats voor de straatkinderen,’ zegt Alanya.

Even is het stil. Er valt geen muntje bij mij.

‘Zou jij dat kunnen doen?’ vraagt ze met glimmende ogen, alsof het om een gordijnrail gaat die opgehangen moet worden.

‘Dat kan toch nooit in drie weken?’ antwoord ik onnozel. Ze begint te lachen.

‘Dat weet ik. Kun jij je veroorloven om een jaar vrijwilligerswerk te doen?’ vat ze de koe bij de horens.

‘Ja, dat wel, ik heb een weduwe-uitkering en ik geloof dat het mag. Maar nu nog niet, hoor,’ reageer ik geschrokken van de vraag. Dane moet eerst twintig worden, mijn zoon is nog niet klaar om uit te vliegen.

‘Spreek je Spaans?’

‘Geen woord.’

Alanya vertelt dat er momenteel geld wordt ingezameld voor

een timmerwerkplaats. Het bedrag is tot nu toe onvoldoende om te starten. Ze vertelt over de straatkinderen, haar leven in Peru en over haar vriend Peter. Er zijn plannen om een talenschool op te zetten. Zwetend van opwinding zit ik te luisteren. 'Mag ik hier roken?' vraag ik. Het klikt tussen ons. Bij het afscheid beloof ik om Spaanse les te volgen.

Op weg naar huis lijkt het alsof ik zweef. Een timmerwerkplaats opzetten? Hoe ga ik dat aan Dane vertellen?

Toen en nu

Als iemand mij twintig jaar geleden had voorspeld dat ik op veertigjarige leeftijd een timmerwerkplaats op zou gaan zetten in Peru, had ik dat niet geloofd. Ik was jong gesetteld en naïef. Op mijn vijftiende kreeg ik verkering met René, een huisschilder. Hij was zeven jaar ouder. Ik keek tegen hem op. Hij had een stoere Toyota Celica en al een échte baan. Ik zat in het tweede jaar van de huishoudschool en werkte zaterdags bij een groentewinkel. Meestal waren we bij hem of bij ons thuis en keken televisie. Op zomeravonden liepen we hand in hand in het Amsterdamse bos en soms gingen we uit eten. Steevast koos ik vooraf tomatensoep en als hoofdgerecht een biefstuk Stroganoff. Wijn dronk ik niet, cola was goed. Na twee jaar verkering besloten we samen te wonen. Waarop ik me zo had verheugd, viel tegen. Vaak liet ik het eten aanbranden, ik had nooit gehoord van wasgoed sorteren en ik wist niet dat planten een keer in de week water moesten hebben. René mopperde dat ik op tijd de was moest binnenhalen en hij zeurde als ik 's avonds in bed een Libelle aan het lezen was. 'Karin, wil je de blaadjes niet zo hard omslaan ...' zei hij dan geïrriteerd. Toen we twee jaar samenwoonden raakte ik zwanger. We besloten om te trouwen, en ik zag eruit als Lady Diana. Niet door de jurk, maar door het kapsel en uiterlijk leek ik verdomd veel op haar. René had een mooi pak aan. Drie uur na de ceremonie liepen we lachend over de Albert Cuyp om boodschappen in te slaan. 's Avonds was er een feestje bij ons thuis. Ik vond dat iedereen mocht zien dat ik zwanger was. Dagelijks at ik een half wit